Чыла эл пролэтар-шамыч, ушнызаı

Лэнин-Сталин паша вэр[ж] кучэдалаш йамдэ лий!

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЭ

№ 41 (477) | 1937 ий 14 август, шуматкэчэ | № 41 (477)

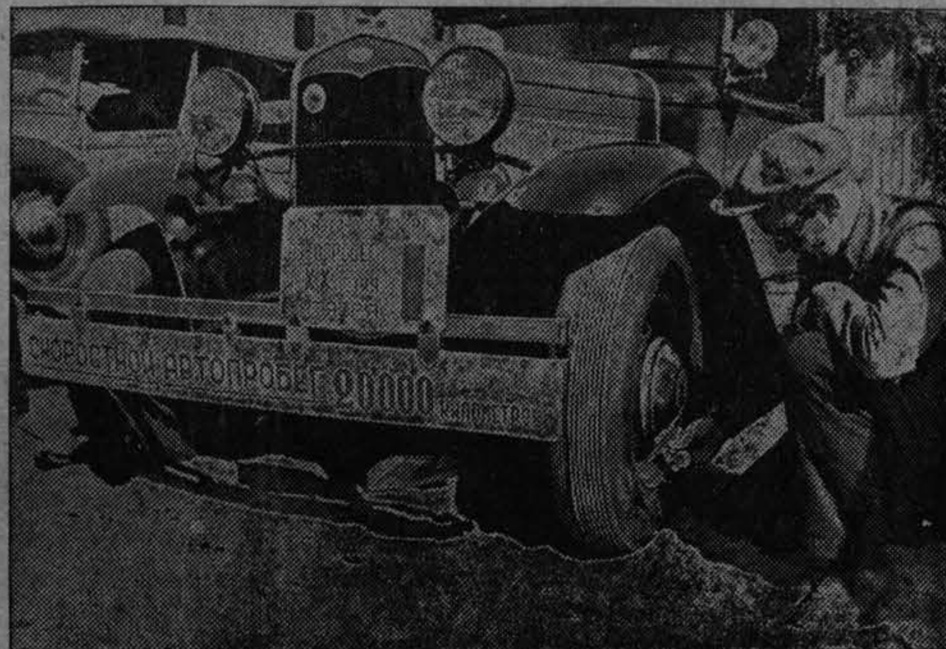
Моско—Йӱдвэл польус—Йӱдвэл Амэрик пэрэльот нэргэн правитэльствэннэ комиссын увэртарымыжэ

Совэт Ушэм гэрой С. А. Лэванэвский йолташын, льотчик Н. Г. Кастанайэв йолташын, штурман В. И. Лэвчэнко йолташын Моско—Йӱдвэл польус—Йӱдвэл Амэрик маршрут дэнэ нигушак шичдэ чонэшташ кӱштымӧ нэргэн йодмыштым правитэльствэ шуктэн.

Старт 1937 ий 12 августышто 18 часат 15 минутышто Моско лишнысэ Щэлковский аэродром гыч пуалтын. Самольот Архангэльск—Йӱдвэл польус—Альаска курсым налын. Пэрэльот инжэнэр В. Ф. Болховитиновын конструкцылымо 4 „АМ 34—РНБ" моторан „4—209" самольот дэнэ ыштэлтэш.

Самольот экипаж: Совэт Ушэм гэрой С. А. Лэванэвский—командир, льотчик Н. Г. Кастанайэв—кокымшо пилот, капитан В. И. Лэвчэнко— штурман, бортмэханик шамыч—Г. М. Побэжимов дэн Н. Н. Годовиков, радист—1-ой ранг войэнтэхник Н. Я. Галковский.

Пэрэльотым организоватлышэ правитэльствэннэ комисс: М. Рухимович, М. Каганович, А. Тупольэв, Я. Алкснис, О. Шмидт.

Кугу Октьабрь рэвольуцийын 20 идалыкшэ вашэш мэмнан элыштэ кугу автопробэг эртаралтэш. Автопробэг маршрут 11 ушэм да 9 автономно рэспублик гоч 20 тӱжэм киломэтрым кайшаш.

Сӱрэтыштэ: тэхнорук Г. И. Гордэйэв автопробэг ончыч шинэштэ давлэньым онча.

Фото Сойузфото.

Совэт Ушэм гэрой Чкалов, Байдуков дэн Бэльаков йолташ-шамычым наградитлымэ нэргэн

ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэтын пунчалжэ

Моско—Йӱдвэл Польус—Амэрик Сойэдиньон Штатыш нигушак шичдэ пэрвой гана чонэштымашым гэройла шуктымылан ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт пунчалэш:

1. Совэт Ушэм гэрой
В. П. Чкаловым—„АНТ-25" экипаж командир,
Г. Ф. Байдуковым—кокымшо пилот,
А. В. Бэльаковым—штурман
Краснойэ знамӓ ордэн дэнэ наградитлаш.

2. Пэрэльотышто участвоватлымэ В. П. Чкаловлан, Г. Ф. Байдуковлан да А. В. Бэльаковлан 30 тӱжэм тэнтэ гыч йэдиноврэмэннэ наградым пуаш.

ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт прэдсэдатэль—М. Калинин.

ССР Ушэм Цэнтральнэ Исполнитэльнэ Комитэт сэкрэтарь—А. Горкин.

Моско, Крэмль. 1937 ий 9 август.

Сэнькан школ тунэмшэ-шамычым вашлийаш йамдэ

Сэнькан тӱналтыш школ (Иошкар-Ола район) у тунэммэ ийлан чыла шот дэнат тӱрыс йамдылалт шуын. Ну ситышын уло. Парт, доска йамдэ улыт. Конгам опшэмдымэ. Учэбникым налаш окса погымо. Кажнэ йочам тунэмаш толшашым учотыш налмэ, кунам толшашым нуно чыланат палат.

Школ вуйлатышэ Мэсӓцэв йолташ ындэ кандаш ий лийэш чарныдэ тидэ школышто туныкта. Мэсӓцэв тунэмшэ йоча-влакын ача-авашт дэн бэсэдым эртара.

Ильан Йапык.

Тунэмаш тӱҥалмым кажнэ кэчын вучэм

Мый кодшо ийын „отличнэ" отмэтка дэнэ Сэнькан тӱналтыш школын (Иошкар-Ола район) II классшым тунэм пытарышым. Тунам мыйын кэнгэж каникулым сай эртарэн, у тунэммэ ийлан йамдылалт шуаш шонымашэм ыльэ. Шка шонымашэм шуктышым. Кэнгэж каникул жапым пэш сай эртарышым: кажнэ кэчын Ошла вӱдыш йӱштылаш коштынам, чодраш мӧрым, энгыжым погаш мийэнам адак тӱрлӧ модыш дэнэ модынам.

У тунэммэ ийланат чыла йамдылалт шуынам. Книга, карандаш, ручка, тэтрадь да молокӱлэшымат чыла налын йамдылэнам.

Тунэмаш тӱҥалмэ кэчым пэш вучэм.

Антонова Агафий.

Лэнинын Озаҥ унивэрситэтыш тунэмаш пурымыжлан 50 ий

Владимир Ильич Лэнинын изажым—Алэксандр Ульановым казнитлымэк,—Ульанов йэш Симбирск гыч Озангыш илаш куснэн. 1887 ий 25(13) августышто Владимир Ильичым Озаҥ унивэрситэт студэнтлан налмэ.

Тэний Владимир Ильич Ульановын Озаҥ унивэрситэтыш тунэмаш пурымыжлан 50 ий тэмэш. Озангыштэ Лэнинын унивэрситэтыш тунэмаш пурымо кэчыжым пӓлэмдаш йамдылалтыт. Самырык Ульанов тунэммэ Озаҥ унивэрситэтшэ уло аудиторийэш Лэнин комнат—общэствэннэ наук аудиторий почылтэш. Аудиторийэш кодшо курымын 8 ı-шо ийласэ мэбэль шындалтыт.

Тугак Лэнинын Озангыштэ илымыжым ончыктышо матэрйалан выставкэ почылтэш. Тыштэ студэнт Ульановын личнэ дэлажэ да пэш шуко моло докумэнт дэн сӱрэт лийэш. Ик мыньар ужашыжэ Москосо Лэнин музэй гыч кондалтэш.

Оборонно значоклан нормым сдатлат

Тэний Пэктубай районэш пионьэр лагэр почылто. Кызыт тыштэ пионьэр-шамыч каныш жапым пэш вэсэлан эртарат. Нунын патэфоньышт, гитарышт, балалайкышт, биллиардышт уло.

Кэчэ йэда пионьэр-влак оборонно значоклан нормым сдатлат. БГСО-лан 21 пионьэр нормым тӱрыс сдатлэн. БГТО-лан 24 йэнг, ПВХО-лан 30 йэнг, ЮВС-лан 21 йэнг нормым сдатлэныт.

Оборонно значоклан Москвин Миклай, Дэржавин Парфон, Фэдоров Арсэний, Новосьолов Иыван, Поздэйэва Клавдиа, Чэгайэва Марьуса нормым отличнэ сдатлэныт. Иара жап годым у мурым, у модыш-шамычым тунэмыт. Фото кружокышто 21 йэнг тунэмэш, ындэ сниматлэнат моштат. Пушкин Г. И.

ЧАПЛЭ ШУРНО—ТУШМАНЛАН ВАШМУТ

Крэсаньыкын ожнысо илышыжым шоналтэн ончэт гын, шўмэтланат шучкын вэлэ тучэш. Ожно крэсаньыкын пашажэ пэш нэлэ улмаш. Ўжара коймо гыч ўжара койаш тўнгалмэшкэ крэсаньык шкэ канга мландыжым пу шога дэнэ пургэдын илэн. Нэлэ шогам кыньэ тулэ гай канга имньыжлан шупшыктэн. Крэсаньык ўдрамаш-шамыч вийнэн шогалдэ пашам ыштэныт. Канга мландэш шочшо начар шурным сорла дэнэ тўрэдыныт. Вара сапондо дэнэ, тойа дэнэ шурным шийыныт, парча гычын ик пырчэ дэнэ йоктарэныт. Тунам помэщыкын да кулакын гына машинышт улмаш.

Шога дэнэ куралмэ, пу шўрэ дэнэ шўрэлымэ, канга мландэ шурно лэктышым пэш шагал пуэн. Кугыжан Российыштэ крэсаньык 10 путым ўдэн гын. вэс ийжылан 40 путым налын. Шурно пэш удан шочмо дэнак кугыжан годсо эл йорлылык, шужымаш гыч лэктын кэртын огыл.

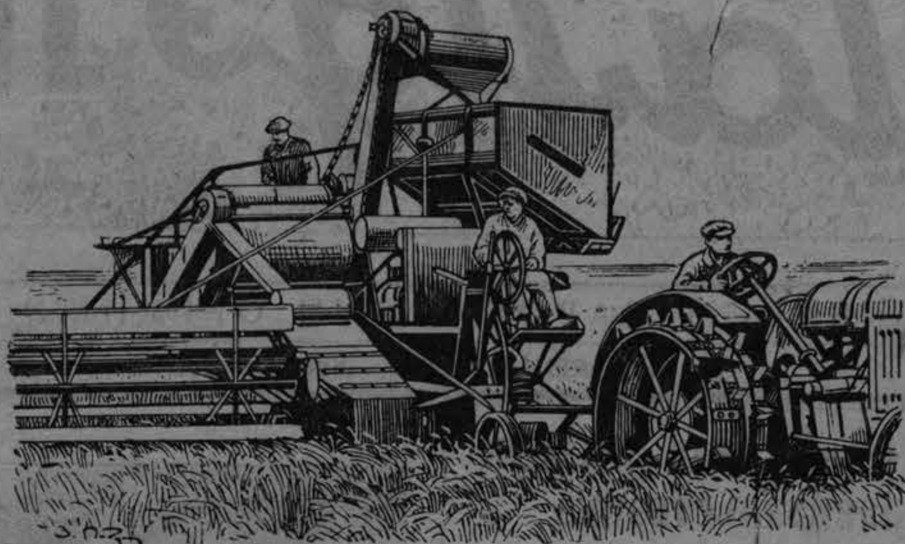
Тидэ шучко илышым Октябрь рэвольуцын тулжо дэнэ когартыл лукмо. Совэт мландэ ўмбачын вўр йўшö помэщык, кулак-шамычым ўштылмö, йорло илышым пытарымэ. Совэт государствэ чыла мландым колхозлан ўмырэш кучашыжэ пуэн. Колхозник-шамычын улан да культурно илышышт пэлэдэш.

Тыгыдэ ангала олмэш кумда, сöрал нур шочын. Тидэ нур ўмбалнэ шўдö дэнэ тўжэм дэнэ трактор, комбайн, автомобиль, моло тўрлö машина-шамыч пашам штат.

Садланак мэмнан элыштэ шурно лэктыш капиталист эл-шамыч дэнэ тангастарымаштэ поснак кугу. А тэнийсэ гай шурно лэктыш нигунамат лийын огыл. Тэвэ мэмнан Марий рэспубликыштэ Иоласал районысо шуко колхоз-шамыч тэний гэктар гыч 20-25 цэнтньэр шурным налыт, а йужо колхоз-шамычын шурно лэктышышт 30 цэнтньэрышкат шуэш.

Тидэ Сталин йолташын шындымэ задачыжым шуктэн толмым ончыкта.

Шуко пачаш каргымэ троцкист-бухарин бандит кашак йал озанлык пашаштат врэдитэльствым ышташ, кугу шурно лэктыш вэрч кучэдалмашым кўрлаш, калыкым шужымашкэ пурташ тöчэныт. Но колхоз крэсаньык тушман-шамычын шакшэ пашаштлан стахановла пашам ыштымэ дэнэ вашмутым пуэн.

Сўрэтыштэ: (кўшыч ўлкö).
1. Комбайн пашаштэ.
2. Шэрвур МТС комбайнэр Софронов йолташын агрэгатшэ „Крестьянка" колхозын уржа пасуштыжо.
3. „Победа" колхозышто (Оршанкэ р-н) шурным шиймаш. Шолаштэ П. Ф. Сморкалов, пурлаштэ В. П. Сэргэйэва. Нуно шиймаштэ нормым 153 процэнтлан тэмат.
4. Прамнэк лўмэш колхозын (Пэктубай р-н) эн сай пасу оролжо Т. И. Фэдотов йолташ шкэ постыштыжо

Почэш кодмашым пытарэм

Мый Мэдвэдьэво ПКШ-ын V классыштыжэ тунэмынам. Мыйын руш йылмэ дэнэ пэрэвачот (угыч сдайшаш) уло. Устныжо шошымак сдатлышым, письмэннэ кодо. Августын 15 гыч 25-шэ мартэ школыш коштына. Тушто руш йылмэ дэн туныктышо Кидалашэв задаым пуэда. Вара 5 кэчэ коклаштэ испытаньэ лийэш.

Мый кызыт прэдлог дэн приставкым лончылэм. Сайын умлаш тўналынам. Мэмнан группышто моло ўдыр-йоча-шамыч руш йылмэ дэнэ „плохо" отмэткым иктат налын огыл. Мыйын гына вэлэ. Но мыйат йолташэм-шамыч дэч ынэм код, нунын дэн пырльак 6-шо классыш вончэм.

Архипова Зойа.

Школыш кайаш йамдэ улам

Тэний мый кэнэж каникулым сайын эртарышым. У тунэммэ ий лийшэмэш. Мый гын тэтрадьым, ручкам, карандашым тўрлö молым тэлэ гочлан ситышын йамдылэнам. Учэбник шамычат йамдэ улыт.

Стэпанов Аркадий.
Морко район „Кугу шалэ" колхоз

У тунэммэ ийлан альбомым пöлэклэм

Изи годсэкак мый сўрэтлаш пэш йöратэм. Шкэ сўрэтэм дэнэ шкэнан школын пырдыж газэтшым сöрастарашат йатыр полшэнам.

Кызыт сўрэт альбомым штэм. Тышкэ тўрлö сўрэт-шамычым пуртэм. У тунэммэ ий тўналмаш годым тидэ альбомым шкэнан школлан пöлэклэм.

Й. Фэдотов.
Пöтйал ПКШ, Сотнур район.

Мый пэдагог лийнэм

Кодшо тунэммэ ийын мый Кужмарий ПКШ-ым (Ронго район) тунэм пытарышым. Тэний у тунэммэ ийлан Кузнэцово пэдучилищыш тунэмаш пурэм. Кызыт испытаньылан вийан йамдылалтам.

Каникул жапыштэ сай каньышым. Тунэмшэ йоча-шамыч дэнэ пырльа „Летчик" лўман журналым лукна.

Рэчкин Захар.

2-шо могыр „Йамдэ лий".

ЧАПАЙ ДӘН МИЧИЙ

ОЙЛЫМАШ

Кок арнья лийәш Чапай дән Мичи сӧсна - влакым оролат. Эрдәнак луктыт кас мартә әрә корәмлаштә коштыктат. Когыльанышт коло ныл игә уло. Игә-шамычым кәчывал шокшышто мушкыт, йӱштӧ вӱд дәнә йӱштылтат. А кугу ава сӧсна-шамычшә лаврам кычал пурән возыт да кийат.

Кәнгәж кәчә пәш кужу. Әрә ик модыш дәнә модашат шәр тәмәш. Мо дәнә модаш?

Чапай модыщым шонән луктaш пәш мастар. Тудын шонән лукмаштыжә сайжат уло, осалжат ситышын. Тудын йужо модышыжым модышланат шотлаш оклий.

—Вот мо. Мичи, палэт? (Чапай әрә тыгә ойлаш тӱнгаләш)

—Укә ом палә—манәш Мичийжә.

—Тый от палә, а мый палэм.

—Мом?

—А вот тәвә мом. Ләпәт кугыза әрә мәмнам „сӧсна игә-шамыч“ манын мыскыла. Айда икана тудлан сӧсна игын могайжым ончыктәна.

—Кузә?

Тудо шкәжә имньым ончымо шотшо укә, әрә малән вәлә кийа. Икәчат кәчывалым малән киймыжә шәнгәч изи талгыдә силос выньәмыш пурән возын. Силос выньәмжә вӱта воктәлнак, а тудо омо мәшак шәкланән огыл. Тудо Ләпәт кызытат тәвә маләнак кийа чай. Сӧсна-шамыч малат, айда мә коньушныш кӱзән волэна.

Коктынат коньушныш пурән кайышт. Ләпәт кугыза олым воктәк ӱмыләш шарлән возынат, мала. Нимат ок шиж.

—Чу, Мичи, чӧчас ик онгайым ыштэна.

Чапай вашкә гына сап кәрәм дән шӱчым нумал тольо. Пәрвойак Ләпәт кугызан йолжым кылдән шындышт, сап мучашыжым вӱта опса кылыш кылдышт. Нәр мучашыжым шӱч дәнә чийалтыштат воштыл-воштыл корәмыш куржын волышт.

Тидә пашалан Ләпәт кугыза кӧжым, можым палыдә кәчыгут шудал коштo. „Правлэний гыч толын тыгә мыскылән кайэныт“ шоныш тудо. Эрлашыжым адакат тугак. Иолжым опса кылыш гына огыл, имньә шӱйыш кылдәныт. Вәсканарак тәвә трупка йомәш, тәвә шӱргыжӧ тӱнык гыч ләкшә гай шәмәмәш. Тәк вара Ләпәт шудал купталәш. Иктым вурса, вәсым карга, кӧ тугә ыштыләш—ок палә.

—Ну вәрәштам ыльә гын, товат ӧрдыж луштым луктын налам ыльә, только тура огыт тол.

Ләпәт кугыза йӱдым йӱд вошт олмажым орола, коклан гына коньушныш толын кайа. А кәчывалым мала, имньым пашак ок шәкланә. Иужгынам йужо имньым шот дәнә пукшыдәак пашаш колта. Колхозник-влакат имньә йарнымылан ӧрын коштыт. Киндә ток, а имньә-влак койын йавыгат.

Ләпәт кузә гынат ик кәчым малыдәак чытыш. Тудо кӧмыт тыгә ыштыл коштмым ванга. Тошто вәрышкыжак возын да малышын койын кийа. Коклан гына шинчажым почын ончаләш.

Чапай дән Мичи йышт гына толын шогальыч. Чапай Ләпәт йыр пӧрдаш тӱнгалын ыльә „роп“ вәлә шоктыш, Чапайым Ләпәт руалтәнат нальә.

—А, а, вәрәштыч мо... Чапайын пылышыжым пӱтыраш тӱнгальә Ләпәт.

А Мичи кычкыра:

—Э—эй, Ләпәт кочай, имньәт силос лакыш пурән кайән! Вашкә!

—Кушто?! Кушто?! Ой, йумо сәрлагә!—ӧртәкән куржын ләктә Ләпәт. Ыржә ончыштәш. А тидын шәнгәч Чапай дән Мичи—корәмыш!

—Ах, каргымә икшывә-шамыч! Вуйланда толшаш!—шудал курштaләш Ләпәт кугыза. Лакыш нимогай имньәт пурән кайән огыл.

—Чапай, тый кузә тыгай йӧнжымат муат, а?—Мичи йодәш.

Мый кәртам вәт!—мокталмыла Чапай каласыш, а ышкәжә паровоз гай шӱләштәш.

Чапай дән Мичи Ләпәт кугызам пагалән огыт ул. Моланжә, Ләпәт кугыза нуным әрәакак шыгырәмдаш тӧча.

Сӧсна кӱтымыж дәч вара Чапай пәш шагал годым мӧнггыштыжӧ малән. Кочкаш столовой уло.

Чапай имньә вӱта ӱмбалнә мала. Туд дән пырльа—Мичийат. Тидым Ләпәт кугыза ок шинчә. Ләпәт кугыза вӱта коклаштә туржалт пытышә олымым ужын.

— Тә пийнәрәшкә-шамыч вӱта коклаштә маләда аман?! Йӧршын олымым такыртән пытарән улыда. Тачә дәч вара малаш тӱнгалыда гын, когыньдамат йол гыч да унчыли вуйын сакәм. Тәнпан сурт да укә мо, сӧсна игә-шамыч!

— Кочай, мә вәт вӱтатым она шолышт. Тамакымат шупшмаш укә—Чапай ваштарәшыжә каласыш.

— Ида магырә, волыза манынам гын, волыза! А то унчыли сакаләм.

Тугә гынат, Чапай дән Мичи тачат вӱта коклашкак малаш кодыч. Нуно ышкаланышт ромым ыштәныт. Пычкәмышалтмаш модыт, а вара—вик вӱта коклаш. Ләпәт шиждәак кодәш.

— Мичи, Ләпәт кугыза әрә мәмнам шыгырәмда, а вот ышкәжә мом ышта? Айда тудым икана адак чуриктарэна.

— Айда! Кузә?—йодо Мичи.

— Шотым муына.

Ӱлык ончаш Чапай дән Мичи рожым йамдылышт.

Йӱд. Чыла имньә-влак пасу паша гыч пӧртыльыч. Йалыштә калык тыпланыш. Лачак урәм орол гына йужгынам йӱкым пуа.

Ләпәт кугыза имньә-влаклан варән пуыш. Изиш гына ложашым шавымә шотым ыштыш. Изиш лиймәк Ләпәт кува тольо. Коктын ала мом шып гына кутыралтыштат, Ләпәт кугыза ложаш ларым почын пәл мәшак ложашым куважлан нумалтән колтыш. Куважә корәм могырыш ошкыльо.

Тидә паша Чапай дән Мичийын писә шинчашт ончылан лийә.

Эрлашыжым

— Вот ужыч ындә, Мичи, Ләпәт кугызат могай улмаш. Мәмнам тудо „сӧсна игә“ манәш, а ышкәжә вор улмаш.

Кәнәта сӧсна магырымә йӱк кок рвәзымат вәр гычышт тарватыш.

— Чапай, ончо, ончо, парәнгә пакчаш адак садә сӧснат пургәдаш пурән. Айда вашкә!

Чапай дән Мичи пакчаш куржын колтышт. Ик кугу сӧсна парәнгә пакчаш пураш тӧчышжыла пәчә ломаш коклаш ишалт шинчын. Капшат ок пуро, вуйжымат мӧнгәш луктын ок кәрт, а логар ишалтын.

— Вот кызыт гына Ләпәт нәргән ойланам ыльә. Ләпәтат лачак тидә сӧсна гайак. Ындә ушәтым пуртәна? Ха-ха-ха! Хи-хи-хи, кхи!...

Сӧснам утарән луктыч.

— Мичи,—Мичин ӧрдыжшым тӱкалтән ойлаш тӱнгальә. Чапай,—мый Ләпәтым правләныш увәртараш шонәм. Тыгә шыпак нумалын тудо ик ларымат тәмән дыр, а?

— Пожалә тәмынат дыр. А правләныш увәртараш гын, вара, мәмнан когыньнанат илыш пыта.

— Кузә пыта?

— Тугак.

— Кузә тугак?

— Ләпәт кугыза колаш гын, вара вик пуштәш.

— Тый лӱдат мо?

— Лӱдам.

— Эх, лӱдшӧ мәран! Икана тыйым кырән да садлан лӱдат ужат? Тӱнамжат мый гын, ом кырыктә ыльә, ышкәндын йӧнәт укә вәрч кыралтынат. Кәч мо лийжә мый садак каласәм. Пионьәрлан тыгай шакшә пашам тойән кодаш ок йӧрӧ.

Чапай кайаш тарваныш.

— Шого Чапай, мыйымат вучо!

* * *

Колхоз погынымаш. Иктә коддә гайак чумыргэныт.

— Ындә,—тӱнгальә погынымаш вуйлатышә,—Ләпәт Андри нәргән кутырән налына.

— Кутыраш кӱләш, имньым нимолан йӧрдымын онча—опса тӱр гыч йӱк ләктә.

— Чынак, коньухлан вәсә кӱләш.

— Правильнә!

— Чарныза!—Сакар Сәмон кычкыральә. Тыланда тәвә у увәрым Чапай дән Мичу каласат. Колыштса!

Калык ӧрӧ. Иканаштә шыпланышт. Ләпәт кугызат пудәштшаш гый шинчажым карән Чапай дән Мичийым ончальә.

Чапай дән Мичий йыгырә ләктын шогальыч.

— Ну ка, пионьәр-шамыч, муралтән колтышайан ик мурым!—ала кӧ шәнгәчын койдарән воштыльо.

— Мураш толын она ул, кӱләш гын, шогал да муро—пӱчкын пуыш Чапай.—Вот мо: мә Мичи дән коктын имньә вӱта коклаштә улмына годым Ләпәт Андри дән куважә имньылык ложашым шолыштыч, вот. Мә рож гыч ончән кийышна.

— Мый Чапай дән коктын пәрвой лӱмынак рожым ыштышна, а вара шолыштмыштым ончышна—Мичийат виктарән пуыш.

— Нинә сӧсна игылан ида ӱшанә!—кынәл шогальә Ләпәт Андри.—Нуно мыланәм сырәныт, ок кӱлым шонән луктыныт. Ләкса тыжәчын!

— Тый шкә ләк. Мә сӧсна игә она ул, а вот тәвә вор сӧснажә — Ләпәтын нәрышкыжә тушкалтән каласыш Чапай. Тӱшкан воштыл колтышт.

Калык шургаш тӱнгальә. Йужышт шыдәштын Ләпәтым вур-

(Мучашыжә 4 шә могырышто).

3-шо могыр „Йамдә лий“

РЭСПУБЛИКАН ИСПАНИЙЫШТЭ

Шӱдӧ дэнэ йоча учрэждэньэ-шамыч

Просвэщэньэ министэрствэ йоча-шамычын илышышт вэрч пэш чот тырша. Тудо Мадрид гыч утарэн налмэ йоча-шамычлан шӱдӧ дэнэ йоча учрэждэньэ-шамычым почэдэн. Ик Лэвантэштэ гына 500 утла йоча колоний пашам ышта. Нинэ колонийлаштэ 60 тӱжэм йоча-шамыч воспитатлалтыт.

Валэнсийыштэ, Мадридыштэ, Барсэлоныштэ рэспубликан Испанийын моло олалаштыжат йоча-шамычлан тӱрлӧ модышым налаш шуко оксам погымо. Моло эл-шамычат испанийсэ йоча-шамычлан шуко модышым колтэдэныт. Совэт Ушэм поснак шуко тӱрлӧ сай модыш-шамычым колтэн. Мадридыштэ 300 тӱжэм модышым, Валэнсийыштэ 300 тӱжэм нарак, а Испанийын моло тэрриторийыштыжэ миллион нарэ модышым йоча-шамычлан пуэдымэ.

Валэнсийыштэ йоча тэатр

Валэнсийыштэ йоча тэатрым ыштымэ. Тэатр кажнэ кастэнэ рэспубликан Испанийым аралышэ-шамычын йочаштлан постановкым шындылэш. Изи зритэль-шамыч пэш куанэн ончат.

Тэатрын рэпэртуарыштыжэ йоча-шамычлан у пийэс-шамыч йатыр улыт. Нинэ пийэс-шамычыштэ испан калыкын тушманыштын — Мусолинийын, Франкон, йӱтӧ Кэйпо дэ Льанон шакшэ, тушман пашашт ончыкталтэш. Йоча тэатр Испан рэспубликысэ йоча-шамычым фашизмым ужмо шудымо шӱлышэш воспитатлаш пэш кугун полша.

Тунэмдымэ-шамычым туныктымаш

Кодшо ийсэ сэнтьабрь годсэк Испанийыштэ калык просвэщэньэ министэрствым коммунист Хэсус Эрнандэс вуйлата. Хэсус Эрнандэс шкэ ончыланжэ тыгай тӱҥ задачым шындэн: калык туныктымо пашам кумда массэ коклаштэ шарэн колташ, эн ончычак тунэмдымым пытараш.

Тидэ задачым шуктышаш вэрч тӱжэм дэнэ у школ-шамычым почмо. Кугу-шамычым туныктыш пашазэ институт-шамычым почмо.

Рэспубликан Испанийын просвэщэньэ министэрствыжэ калык туныктымо пашалан ойрымо бӱджэтшэ дэнэ моктанэн кэртэш. Просвэщэньэ министэрствын бӱджэтшэ почэш школ-шамычым содэржатлашлан 40 миллион пэзэт (ик пэзэтшэ 40 кумыр нарэ лийэш) колталтэш. У школ-шамычым ышташлан 50 млн. пэзэт, тунэмдымэ-шамычым туныктэн лукташлан 10.359.000 пэзэт колталтэш. Йоча колоний, йоча боблиотэк-шамыч шукэмыт. Тидлан 7.250.000 пэзэтым ойрымо.

Гэнэрал Миаха дэн цэнтральнэ фронтын комиссаржэ Франциско Антонио (пурлаштэ) Испан рэспубликан армийын ик частьшым ончымаштэ.

Фото Каҏмэнын (Сойузфото).

Йӱдвэл китайысэ событии

Иапон войскан Бэйпиныш пурымэкшэ тунамак войэннэ власть-шамыч калыклан Бэйпин гыч лэктын кайшашыжэ нэргэн ӱжмашым луктыныт. Ола капкам оролышо китай полицэйский-шамычым йапон салтак-шамыч поктэн колтэныт.

9 августышто йапон войска Тьаньцзин-Пукоус кӱртньӧ корнысо Цзинхай станцэ районышто китайэц-шамыч ӱмбак атакым ыштэн. Атакым чактарымэ, йапонэц-шамыч чакнэныт. Китайэц-шамычлан полшаш толшо-шамыч Цзинхай дэч йӱдвэл районышто улыт. 9 августышто Бэйпиныш, адак 3 тӱжэм йэган йапон войска пурэн манын увэртарат.

Лывым кучат

Йошкар-Ола Лэнин сад сылнэшт шога. Тэвэ кок йоча сачок дэн лывэ почэш куржэш.

— Лывым шуко кучэнда?—йодым.

— Мыйын 1000 лывыш шуэш,—ойла шэмалгырак йочажэ. Тудо кӱлынак ойлаш пижэ.

— Мый Воронцов Льова улам. Кызыт мланэм 7 ий тэмын. Тэвэ тидэ Зуйкин Гэньа. Тудо мый дэчэм кугырак.

— О-о, мый лудынат, сэрэнат кэртам,—манэш тудыжо.—Тый гын, буквамат чыла от палэ.

— М-м, тый лывымат кучэн от мошто: ӧрдыж гыч вэл солкалэт. Тудым кӱшыч солалтэн кучыман.

Чынак тэвэ Льова куд лывымат кучыш. А Гэньан кумыт вэлэ.

— Пушташлан тыгэ вуйжым кӱрлман!—Кычкыра Льова.

Ик лывыжэ колэн шуын огыл, пэш тӧрштылэш.

Йолжым кӱрышт вашкэ!—манэш Гэньа.

— Мэ тэний школыш пэрвой тунэмаш мийэна. Пэрвой ийак пӧлэк дэн мийэна. Кӧ утларак лывым куча, тудо пӧлэкым налэш. О. Иск.

Свидэтэльствым огыт пу

Кугу-Шигак ПКШ-штэ (Звэнига р-н) VII классыштэ тунэмшэ-шамычлан, тунэм пытарымэ нэргэн свидэтэльствым альат пуэн шуктэн огыт ул. Тунэмшэ - шамычын йодмыштлан школ дирэктыр Иванов Н. И. „эрла толза, тачэ укэ" манын вэлэ колта.

Тидын дэнэ школ дирэктыр Иванов, йоча - шамычын вэс школыш т у н э м а ш пурышашыштым чарэн шога. Шӱшпык.

Значокым огыт пу

Куракино кыдалаш школышто (Параньгэ район) 39 тунэмшэ-шамыч кодшо ийыштак ГСО значоклан нормым сдатлэныт ыльэ. Тугэ гынат, нуно альат значокым налын огыт кэрт. Йоча-шамычын значок йодын коштмыштым школ дирэктыр шотышкат огэш нал.

Ш. Никифор.

Сӧсна игым сайын ончэм

Мый, Вэликополь ПКШ-штэ (Оршанкэ р-н) тунэмшэ пионьэр Гэрасимов Саньу, кэнгэж каникул жапыштэ каныме дэн пырльа кок сӧсна игым ончэм. Кызыт нуно сай кушкыт. Гэрасимов Саньу.

ЧАПАИ ДЭН МИЧИЙ

(МУЧАШ)

сат, йужышт Чапай дэн Мичийым моктат.

—Мэмнан тукымышто тыгай шакшэ пашам иктат ыштэш ок тошт. Шойыштыт нинэ пий нэрышкэ-шамыч—калыкым ӱшандараш тӧчэн кычкыра Лэпэт.

— Ӱшанаш ок лий нолнэр-шамычлан.

— Пожалэ, нуно ала момат куктат—йужыжо кутыраш тыгэ.

— Ода ӱшанэ гын, тэвэ тыланда!—Собраньэ ончык тувар мэшакым луктын пыштыш Чапай.—Кӧн тидэ мэшакшэ?

— Андрийын улдэ мо.

— Тудын!

— Лэпэтын паша!

Поснымашаш чыла паша чараш лукталтэ. Титакым тойаш ыш лий. Лэпэт Андрийын вор пашажэ мэшак гыч пуда лэктын вочмо гай лэктын возо. Паша иктэ гына кодо: Лэпэтым колхоз гыч луктын судыш пуаш. Тидэ лийэ.

Г. Иэфруш.

Модаш лэктына

Шкэ чэвэр мурыжым
мурэн агытан.
Кэчэ шантак нӧлтын,
онча пэш шыман.
Айда, кыньэл шольым,
мэат лэктына,
Кэчан кэчэ годым
тӱнӧ модына.
Пӧртна воктэк сатыш
Кайык толылдэн,
Сылнэ сэмжым луктын
мура йывыртэн.
Шуко уло модыш,
йэрнат йылгыжэш,
Сэмон сат йымалнэ
тыйым вучалэш.
А умбалнэ койыт,
Иолташ-шамыч толыт:
Когой, Пӧтыр, Вачийат,
Тамара дэн Начийат;
Вӧдыр кайыш саскалан,
Онтон—пӱкш погаш.
Куршым сакалдалын
пурышт нуно чодраш..
Айда, кыньэл, шольым,
Вашкэ лэктына,
Пырльа нунын дэнэ
мэат модына.

Р. Шайдулин.

Врид. отв. редактора—
К. А. ЛЭНСКИЙ.

Упол. Марлита № А—217. Тираж 7360 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком орган. Савыктышэ „Марий Коммун"